

stuk **708** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 15 oktober 2010 (2010-2011)

Gedachtewisseling

over het ontwerp van Vlaams Milieubeleidsplan 2011-2015
(MINA 4)

Verslag

namens de Commissie voor Leefmilieu, Natuur,
Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door mevrouw Tine Eerlingen

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Bart Martens.

Vaste leden:

de heer Lode Ceyskens, mevrouw Tinne Rombouts, de heer Johan Sauwens, mevrouw Valerie Taelman;
mevrouw Agnes Bruyninckx-Vandenhoudt, de heer Pieter Huybrechts, mevrouw Marleen Van den Eynde;
de dames Gwenny De Vroe, Mercedes Van Volcem;
mevrouw Michèle Hostekint, de heer Bart Martens;
mevrouw Liesbeth Homans, de heer Wilfried Vandaele;
de heer Ivan Sabbe;
de heer Hermes Sanctorem.

Plaatsvervangers:

de heer Robrecht Bothuyne, de dames Karin Brouwers, Veerle Heeren, de heer Jan Verfaillie;
mevrouw Katleen Martens, de heren Stefaan Sintobin, Wim Wienen;
de heren Karlos Callens, Dirk Van Mechelen;
de heer Philippe De Coene, mevrouw Els Robeyns;
mevrouw Tine Eerlingen;
de heer Boudewijn Bouckaert;
de heer Dirk Peeters.

De Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed besprak op 22 juni en 23 september 2010 het ontwerp van Vlaams Milieubeleidsplan 2011-2015 (MINA 4).

Het ontwerp van milieubeleidsplan werd op 14 juni 2010 aan het Vlaams Parlement meegedeeld in uitvoering van het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid. Artikel 2.1.9, §7, van het decreet stelt dat de bevoegde commissies van het Vlaams Parlement binnen de 90 dagen na ontvangst aan de Vlaamse Regering een advies kunnen uitbrengen over het ontwerpplan.

Op 22 juni 2010 werd het ontwerp van nieuw milieubeleidsplan in de commissie toegelicht. Aansluitend werd een vraag om uitleg over de organisatie van het openbaar onderzoek over het plan behandeld (*Hand. Vl. Parl.* 2009-10, nr. C266). Daaruit vloeiden twee voorstellen van resolutie betreffende de verlenging van het openbaar onderzoek voort, die werden behandeld in de commissievergadering van 6 juli 2010. Daarover wordt verslag uitgebracht in *Parl. St.* Vl. Parl. 2009-10, nr. 619/2.

Op 23 september 2010 werd het ontwerp een tweede maal in de commissie besproken. De voorstellen van resolutie met aanbevelingen voor het nieuwe milieubeleidsplan (*Parl. St.* Vl. Parl. 2009-10, nr. 602/1 en 2010-11, nr. 668/1 en 697/1) werden daarna rechtstreeks behandeld in de plenaire vergadering van 13 oktober 2010.

1. Toelichting

Inleiding

De heer *Jeroen Cockx*, projectleider bij het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie, zegt dat het eerste MINA-plan van 1990 eerder een beleidsnota dan een plan was. Het had geen decretale basis. In 1995 is er het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid gekomen met definities, doelstellingen en beginselen. Dat decreet legde de verplichting van een vijfjaarlijks beleidsplan op dat aan een bepaald stramien moest beantwoorden. Daarop volgden de Vlaamse milieubeleidsplannen van 1997 en 2003. Eigenlijk wordt nu dus het derde milieubeleidsplan voorbereid, maar het wordt MINA-plan 4 genoemd.

Het decreet van 5 april 1995 bepaalt dat een MINA-plan krijtlijnen op lange termijn moet bevatten, maar ook een actieplan voor de planperiode dat van meer operationele aard moet zijn. Flankerend zijn er ook milieu- en natuurrapporten. Jaarlijks wordt er een milieujaarprogramma bij de begroting gevoegd. Voorts zijn er de provinciale en gemeentelijke initiatieven, hoewel beleidsplannen op dat niveau niet langer verplicht zijn.

Het eerste echte milieubeleidsplan (MINA-plan 2) liep van 1997 tot 2001, maar is met een jaar verlengd tot 2002. Het was het eerste omvattend plan waarvoor de decretale procedure werd gevolgd. De nadruk lag op nieuwe initiatieven. Daar hingen ook budgettaire en personele consequenties aan vast. Er werden middelen vrijgemaakt en personeel aangeworven.

Het plan werd niet alleen gemaakt door het Departement LNE. Alle Vlaamse openbare instellingen werkten eraan mee. Er is een overlegstructuur voor gevormd, oorspronkelijk het gewestelijk milieuoverleg genaamd, nu het planningsteam. Er is een projectleider en een planningsgroep die zich bezighouden met de dagelijkse werking. Uiteraard zijn er contacten met andere administraties en instellingen en is er een netwerk van themaverantwoordelijken dat instaat voor de uitvoering van MINA-plannen en het opstellen van nieuwe plannen.

Het Milieubeleidsplan 2003-2007 is nog altijd, zij het in een licht aangepaste vorm, in voege. Door een decreetswijziging is het plan verlengd onder zijn huidige vorm. Het draagt nu de naam MINA-plan 3+. Het is een lijvig plan met alle bestaande en nieuwe initiatieven. Er is veel commentaar gekomen op de lijvigheid en de technische moeilijkheidsgraad. Daarom zal het nieuwe plan nu terug iets dunner zijn.

Het plan legt een sterke nadruk op kwantitatieve doelstellingen. Dat maakt een goede evaluatie mogelijk op basis waarvan trendanalyses kunnen worden opgesteld. Er is een behoefteraming gebeurd, maar er waren geen middelen beschikbaar, dus bleef de raming zonder consequenties. Het plan is dus uitgevoerd binnen het oorspronkelijke budget. Het openbare onderzoek en de politieke besluitvorming hebben in 1996 en 1997 veel tijd in beslag genomen.

In 2006 is het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid aangepast. Het MINA-plan moet pas worden opgesteld na de beleidsnota van de minister. De politieke cyclus en de decretale planningscyclus werden op elkaar afgestemd. De planlast voor de lokale overheden is verminderd, maar de planning werd ingepast in de samenwerkings-overeenkomst. Het MINA-plan 4 is daarbij doorgeschoven naar 2011. Er is een MINA-plan 3+ opgemaakt zonder openbaar onderzoek maar met een evaluatie van de resultaten van het MINA-plan 3 en een actualisatie voor de periode 2007-2010.

Vorbereiding van MINA-plan 4

Bij het maken van een dergelijk plan moet rekening worden gehouden met andere beleidsontwikkelingen, zoals de afspraken en conventies van de Verenigde Naties (klimaat, biodiversiteit), de initiatieven van de Europese Unie (Milieuverkenning, zesde Milieuactieprogramma, thematische strategieën) en met het federale en Vlaamse beleid, zoals bijvoorbeeld de Strategie Duurzame Ontwikkeling. Dat is een van de moeilijkheden bij het opstellen van het plan.

Door het proces Beter Bestuurlijk Beleid heeft elke Vlaamse openbare instelling een beheersovereenkomst die ook doelstellingen bevat. Uiteraard zijn er ook de lokale samenwerkingsovereenkomsten.

Ter voorbereiding van het nieuwe plan heeft LNE vorig jaar een enquête gehouden bij alle mensen die van kort of van ver betrokken zijn bij de milieubeleidsplannen. Meer dan 90 percent van de respondenten vond dat een milieubeleidsplan een visie op lange termijn moet hebben. Ook de doelstellingen en de overkoepelende benadering, alsook de bevordering van de interne samenhang en de nieuwe uitdagingen vonden velen belangrijk.

Uitgangspunten

LNE heeft vooraf met alle betrokkenen uitgangspunten afgesproken. Die zijn overeind gebleven in het definitieve plan. De voorbereiding van het MINA-plan 4 wordt volledig gekoppeld aan de voorbereiding van de bijdrage van de administratie aan de Vlaamse Regering. Samen met de bijdrage wordt een cijfermatige evaluatie van het MINA-plan 3+ meegegeven met trends en doelbereik en de resultaten van de benchmarkoefening met vergelijkbare regio's. Het MINA-plan 4 zal naar opzet complementair en naar inhoud afgestemd zijn op andere documenten, zoals Vlaanderen in Actie, 'sectorale' plannen, beheersovereenkomsten en milieujaarprogramma's zonder het overkoepelende karakter te verliezen. Het bevat een onderdeel over klimaat, ondanks het bestaan van een afzonderlijk Klimaatbeleidsplan. Dat was onder meer nodig wegens de verschillen in timing, maar voor de verbanden en de afstemming is gezorgd.

Het MINA-plan 4 zal geen overzicht bevatten van het volledige milieubeleid. Ook voor de aanpak worden er keuzes gemaakt, waardoor het plan bewust 'onvolledig' zal zijn. Het

vorige beleidsplan telde ongeveer 400 bladzijden, het nieuwe plan ongeveer 150 bladzijden. Het is onvolledig in die zin dat er klemtonen worden gelegd en dat niet alles gedetailleerd wordt behandeld. In de breedte zal wel elk beleidsveld aan bod komen.

In vergelijking met het MINA-plan 3 wordt er een meer uitgebreid strategisch luik en een ingekrompen operationeel luik voorgesteld. De thema's zijn beperkt gebleven, onder meer omdat die aan bod komen in de beheersovereenkomsten van de Vlaamse openbare instellingen. Het beleid inzake water komt bijvoorbeeld uitgebreid aan bod in de beheersovereenkomst met de Vlaamse Milieumaatschappij. In het milieubeleidsplan wordt het overkoepelend bekeken.

Het strategische luik bevat een visie voor de lange termijn en een beperkt aantal langetermijndoelstellingen, eigenlijk een slimme samenvatting van wat er in het buitenland bestaat. De administratie beschikte echter niet over veel modellen en scenario's om alles door te rekenen. Dat kan beter, daarom is er ook een actie voor een langetermijnvisie inzake milieubeleid. De langetermijndoelstellingen worden gevormd op basis van beginse-len, overkoepelende begrippen, benchmarking en bestuurlijke uitdagingen. Ze moeten vlot communiceerbaar zijn, dus niet te technisch.

Het operationele onderdeel bevat de context. Dat is eigenlijk een beknopte weergave van het lopende beleid en een korte koppeling met het MINA-plan 3. Voorts is er het actieplan met ongeveer 70 plandoelstellingen en 50 maatregelen waarin in beperkte mate ook operationele doelstellingen begrepen zijn. De plandoelstellingen worden aangepakt zoals in het MINA-plan 3, maar evenwichtiger, gericht op beleidseffecten en meetbaar en opvolgbaar (SMART). De focus voor de maatregelen ligt op vernieuwing en entiteitsoverschrijdende aanpak voor grote maatschappelijke uitdagingen.

De thema's zijn niet langer het enige structurerende element in het plan. Ze kregen een andere naam, werden herschikt en dienen vooral om het lopende beleid te schetsen. Het strategische luik, de plandoelstellingen en de maatregelen worden op een andere basis ingedeeld.

Er is lang over gediscuteerd maar uiteindelijk is beslist de energieaspecten gerelateerd aan leefmilieu volwaardig te integreren in het plan. Een wederzijdse afstemming met de diverse beheers- en managementovereenkomsten moet een doorvertaling van de doelstellingen en maatregelen uit het MINA-plan mogelijk maken. Instellingsspecifieke uitdagingen horen eerder thuis in de beheers- en managementovereenkomsten. De teksten worden zoveel mogelijk in coproductie opgesteld. Het ontwerpplan is dus al een consensusdocument, dat blijkt onder meer in de doelstellingen.

Inhoudstafel

Het MINA-plan 4 bevat vijf grote onderdelen: de lange termijn, de plandoelstellingen, goed bestuur, thema's en de 50 maatregelen. Er is daarbij gestreefd naar beperking en evenwicht. De langetermijndoelstellingen zijn, zoals gezegd, eenvoudig geformuleerd om ze gemakkelijk te kunnen communiceren. Er hangen toch een paar indicatoren aan vast, waarvan jaarlijks zal nagegaan worden of ze verbeteren.

De eerste langetermijndoelstelling is een verhoogde kwaliteit van de leefomgeving, daaraan zijn de DALY's (verloren gezonde levensjaren) en kwaliteitsindexen gekoppeld. Ook de tweede doelstelling over milieuverantwoorde productie en consumptie is nieuw. Die is gekoppeld aan het beleid inzake economie en duurzame ontwikkeling. De indicatoren gaan onder meer over de voetafdruk en eco-efficiëntie. Een derde doelstelling is het bewaren van de integriteit van de ecosystemen. De indicatoren in het onderdeel over de lange termijn zijn beperkt en hebben te maken met fragmentatie, de toestand van het water enzovoort. Bij biodiversiteit zijn de doelstellingen meer uitgewerkt. De vierde doelstel-

ling op lange termijn is het streven naar een klimaatvriendelijke samenleving. Indicatoren daarvoor zijn de energie-intensiteit en het e-peil van gebouwen. Een volgende doelstelling is het vermijden van milieu-impact op andere landen. De indicatoren daarvoor zijn niet eenvoudig te bepalen maar LNE tracht gegevens te verzamelen over grensoverschrijdende input en output. Het beheersen van risico's is een volgende doelstelling, daarbij komen aspecten als erosie en overstromingen aan bod. Vlaanderen wil het ook even goed doen als de andere regio's. Dat zal beoordeeld worden aan de hand van benchmarking, hoewel het ook in andere landen niet evident is om cijfers te vinden die een goede indicatie geven. De laatste langetermijndoelstelling is het streven naar meer maatschappelijke actie. Dat zal gemeten worden aan de hand van indicatoren over milieubesef en milieugedrag.

Plandoelstellingen

Inzake beleidseffecten wordt uitgegaan van een DPSIR-model. Het betreft dan milieuverantwoorde activiteiten, milieudruk, milieutoestand, impact op mens en natuur en respons van de overheid. De doelstellingen zijn overzichtelijk en verstaanbaar en worden gepreciseerd met indicatoren. Ze staan geclusterd volgens beleidseffect en zijn beperkt in aantal.

Naast de indicatoren en het kwantitatieve doel zijn er een aantal aanvullende effecten zonder concrete doelstellingen aan toegevoegd. Redenen zijn dat sommige effecten nog niet meetbaar zijn, dat ze minder belangrijk zijn dan de plandoelstellingen, dat het moeilijk is een doel voorop te stellen. Het is wel de bedoeling ook van de aanvullende effecten jaarlijks een status op te maken. Er zijn bijvoorbeeld heel wat milieugevaarlijke stoffen. Het zou te ver leiden om voor elk van die stoffen een specifieke doelstelling in het plan te schrijven. Daarom worden er algemene doelstellingen gehanteerd.

Het zichtjaar is 2015, het plan geldt tot dan. Er zijn wel uitzonderingen, zo geldt voor doelstellingen van het Pact 2020 en sommige Europese verplichtingen een andere richtdatum.

De verantwoording van de doelstellingen is te vinden in de Europese of internationale context, het Vlaams Pact 2020, decreten, het regeerakkoord, de beleidsnota Leefmilieu en Natuur. Sommige doelstellingen zijn ontstaan uit trendberekeningen en scenario's, waaronder MIRA-S en NARA-S. Per plandoelstelling zijn er tijdreeksen opgesteld, die ook op de website kunnen worden geraadpleegd, en belangrijk zijn voor de onderbouwing van het plan.

De plandoelstellingen zijn ondergebracht in clusters. Een ervan is bijvoorbeeld schonere lucht. De gezondheidsimpact van de luchtverontreiniging wordt gemeten aan de hand van de belangrijkste vervuulende stoffen: PM_{10} , $PM_{2,5}$, NO_2 en ozon. Voor de andere stoffen zijn er doelstellingen bij de effecten. Voor het eerst is de blootstelling van de bevolking een plandoelstelling. De luchtkwaliteit wordt gemeten aan de hand van de graad PM_{10} , $PM_{2,5}$, NO_2 , ozon en zware metalen.

Een volgende cluster is de goede toestand van de watersystemen. Die wordt beoordeeld aan de hand van de kwaliteit van het oppervlaktewater en het grondwater (biologische en chemische kwaliteit, milieugevaarlijke stoffen en het gebruik ervan als drinkwater, voor recreatie en voor landbouw). Daarbij is het referentiekader de goede toestand van het water zoals opgelegd in de Europese kaderrichtlijn Water.

De cluster biodiversiteit bevat instandhoudingsdoelstellingen en verwijst naar de Europese Habitatrichtlijn en het Pact 2020. Voorts zijn er doelstellingen over recreatie in natuurgebieden (de toegankelijkheid van speelzones en stadsbossen) en over de natuurgerichte milieukwaliteit met als kritische lasten verzuring en vermesting.

Leefkwaliteit is een nieuw thema. Het is de bedoeling om wat voorheen onder hinder viel uit te breiden naar groenbeleving en gezondheidsimpacten. Voor de plandoelstellingen zit het eerste onderdeel in de cluster lucht. Onder leefkwaliteit valt alles wat met hinder te maken heeft en ook een doelstelling over toegankelijk buurtgroen.

Onder de cluster minder absolute milieudruk vallen dan alle emissies, naar lucht, naar water, naar bodem, alsook de milieudruk door afval. De klimaatdoelstellingen zijn hierin inbegrepen.

De volgende cluster is de milieuverantwoorde productie en consumptie. Die bevat een aantal nieuwe doelstellingen onder andere eco-efficiëntie van sectoren, de ecoscore van voertuigen, de energieprestaties van woningen. Het gebruik van grondstoffen, ‘modal split’ woon-werkverkeer voor ambtenaren zijn andere doelstellingen. Het onderdeel energie van het milieubeleidsplan valt ook onder deze cluster met energiebesparing, energieverbruik residentiële sector en hernieuwbare energie.

De laatste cluster bevat verdere stappen in de remediëring. Dat zijn de grote overheidsinvesteringen in het kader van water-, bodem- en natuurbeleid. Daarvoor zijn er een aantal kwantitatieve doelstellingen geformuleerd over waterzuivering, ruiming van waterlopen, sanering van waterbodems, bodemsanering enzovoort.

Maatregelen

Naast de doelstellingen zijn er de maatregelen van het plan. Dat zijn er uiteindelijk 43 geworden. Er is naar vernieuwing gestreefd, in die zin dat het vaak om nieuwe uitdagingen voor Vlaanderen gaat.

De spreker geeft een paar voorbeelden. LNE wil voor de planprocessen samenwerken met Mobiliteit en Ruimtelijke Ordening. Andere nieuwe maatregelen gaan over leefkwaliteit en omgevingskwaliteit, milieuvriendelijke mobiliteit, groene groei (in samenwerking met Economie en Innovatie), ecosysteemdiensten en adaptatie aan klimaatveranderingen (in 2012 moet er een Vlaams actieplan inzake adaptatie klaar zijn).

Een van de maatregelen is bedoeld om voortaan beter gewapend te zijn om een langetermijnvisie en trajecten te ontwikkelen. Een andere maatregel licht de subsidies met impact op het leefmilieu door. Andere maatregelen gaan over hernieuwbare energie, deelname aan Europese projecten, transitie naar elektrisch rijden en milieuverantwoorde consumptie (in samenwerking met duurzame ontwikkeling).

Het openbaar onderzoek over het MINA-plan 4 loopt van 14 juni tot 14 augustus 2010. Voor de gemeenten die later zijn gestart, kan de periode iets verschuiven. Het Vlaams Parlement, de SERV, de Minaraad en de lokale overheden hebben drie maanden de tijd om een advies uit te brengen. Ook de Vlaamse Raad voor Wetenschap en Innovatie en de Strategische Adviesraad voor Landbouw en Visserij willen advies geven.

Op de website www.milieubeleidsplan.be kunnen burgers rechtstreeks reageren. De opmerkingen hoeven dus niet altijd via de gemeentebesturen te worden geformuleerd. De bibliotheken en infozuilen hebben een brochure gekregen waarin het plan beknopt wordt uitgelegd. Er is ook een flyer gemaakt om mensen duidelijk te maken wat de bedoeling van het plan en het openbaar onderzoek is en waar ze kunnen reageren. Alle opmerkingen en adviezen zullen worden verwerkt in een overwegingsdocument. Op basis daarvan zal een definitief ontwerp aan de Vlaamse Regering worden voorgelegd. Hopelijk wordt het goedgekeurd tegen het einde van 2010 zodat het vanaf 1 januari 2011 in voege kan treden.

2. Bespreking

Timing van het ontwerpplan en het openbaar onderzoek

De heer *Dirk Peeters* verwijst naar de vraag om uitleg van de heer Bart Martens over de organisatie van het openbaar onderzoek over het gewestelijk milieubeleidsplan (*Hand. Vl. Parl.* 2009-10, nr. C266). Het lid vraagt wanneer de Vlaamse Regering het ontwerp van milieubeleidsplan voorlopig heeft vastgesteld. Volgens het DABM moet dat acht maanden voor de inwerkingtreding van het plan gebeuren.

De heer *Jeroen Cockx*, LNE, antwoordt dat het milieubeleidsplan op 4 juni 2010 voorlopig werd vastgesteld

De heer *Dirk Peeters* concludeert dat deze beslissing te laat is genomen en dat de termijnen in het decreet niet worden gerespecteerd.

Mevrouw *Gweny De Vroe* merkt daarbij op dat de gemeentelijke milieudiensten de brief over het openbaar onderzoek op 10 juni 2010 kregen, terwijl het openbaar onderzoek op 14 juni moest starten. Dat is dus laat. Wat verwacht LNE precies van de gemeentelijke milieudiensten? Moeten de diensten alle opmerkingen die ze ontvangen, onderzoeken en daaruit een gemotiveerd advies distilleren? Of volstaat het de opmerkingen te bundelen en door te sturen naar LNE?

Ook mevrouw *Tinne Rombouts* heeft een vraag over de timing van het openbaar onderzoek. Hoe kunnen de gemeenten een goede inspraakronde organiseren gezien de latijdtijdige bezorging van de informatie? Kan het openbaar onderzoek langer lopen dan 14 augustus 2010?

De heer *Jeroen Cockx* verwijst naar het decreet voor wat de rol van de gemeenten betreft. Van de gemeenten wordt verwacht dat ze hun advies voor 1 oktober uitbrengen en dat ze daarin rekening houden met de opmerkingen die bij hen werden ingediend. Ze moeten de opmerkingen bundelen en aan LNE zenden. De burgers hebben ook de gelegenheid om op de website van het milieubeleidsplan te reageren, zodat niet alle opmerkingen bij de gemeenten terecht zullen komen. Omdat gemeenteraden soms pas in september terug worden samengeroepen, krijgen de gemeenten in het decreet tot 1 oktober om een advies uit te brengen.

Op de vraag van mevrouw Rombouts antwoordt de heer Cockx dat de gemeenten het openbaar onderzoek wel een paar dagen kunnen opschuiven, en bijvoorbeeld op 18 of 19 juni starten, maar geen maanden uitstellen.

Ook provincies hebben gemeld dat ze moeilijk binnen de 90 dagen advies kunnen uitbrengen. Ze zullen pas op 1 juli officieel om advies gevraagd worden, zodat ze ook tot 1 oktober tijd hebben om hun advies uit te brengen.

Verlenging van het openbaar onderzoek

In de commissievergadering van 6 juli 2010 en de plenaire vergadering van 8 juli 2010 werden twee voorstellen van resolutie betreffende de verlenging van het openbaar onderzoek behandeld. Daarover wordt verslag uitgebracht in *Parl. St.* Vl. Parl. 2009-10, nr. 619/2.

Inhoudelijke opmerkingen (vergadering van 22 juni 2010)

De heer *Hermes Sanctorum* ziet een milieubeleidsplan als een algemeen document dat zo volledig mogelijk moet zijn, en toch eerder sturend dan aanvullend. Waarom is de administratie afgestapt van die algemene en sturende aanpak? De nadruk op de meetbare

doelstellingen is voor het lid positief. Geen overschrijdingen van de normen voor fijn stof is een goede doelstelling, maar hoe zal die worden gehaald?

Daarnaast zijn er ook vagere doelstellingen die worden gemeten op basis van weinigzeggende indicatoren. De heer Sanctorum geeft enkele voorbeelden. Inzake het percentage oppervlaktewaterlichamen dat voldoet aan de Europese normen inzake milieugevaarlijke stoffen streeft het plan naar een toename in de periode 2010-2015. De verbetering van het grondwater wordt afgeleid uit een daling ten opzichte van de nulmetingen van het aantal personen dat ernstig wordt gehinderd in de agglomeraties Gent en Antwerpen.

De emissies van metalen en pesticiden moeten afnemen in de periode 2010-2015, terwijl eerder in het document staat dat er geen overschrijdingen meer mogen zijn in 2015 voor de aanwezigheid van zware metalen. Zijn beide doelstellingen met elkaar te rijmen?

De afvalstoffen zijn een prioriteit voor minister Schauvliege, maar het plan vermeldt geen concrete doelstellingen voor bedrijfsafval. Algemeen stelt de heer Sanctorum vast dat er onvoldoende meetbare doelstellingen in het plan zijn opgenomen.

Het is een goede zaak dat de impact van logistiek op het milieu wordt erkend. Maar wat zal er precies aan worden gedaan? Is dat te verzoenen met de focus die het beleid van de Vlaamse Regering legt op de logistieke ontwikkeling?

Het is goed dat de steunpunten worden vermeld. Het steunpunt Milieu en Gezondheid krijgt een verlenging tot 2011, terwijl het plan loopt tot 2015. Wat zal er na 2011 met het steunpunt gebeuren? Volgens de heer Sanctorum staat het steunpunt met zijn biomonitoring aan de wereldtop.

Milieuverantwoorde consumptie en productie zijn terecht nieuwe aandachtspunten, maar het lid mist een aantal doelstellingen. De grootte van de ecologische voetafdruk wordt onder andere bepaald door de vlees- en visconsumptie. Desondanks vindt het lid geen doelstelling over vleesmatiging terug, evenmin trouwens in beleidsnota's.

Voor de elektromagnetische straling zal de resolutie van het Vlaams Parlement als kader worden gebruikt (*Parl. St.* VI. Parl. 2008-09, nr. 1996/3). De heer Sanctorum hoopt dat die resolutie ook het kader zal vormen voor het opstellen van normen. Dat blijkt alvast niet uit het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering over de normering van zendantennes.

Mevrouw *Gweny De Vroe* stelt vast dat het plan voortborduurde op de bestaande wetgeving en structuren. Er zijn wel enkele nieuwe onderwerpen, zoals de leefmilieukwaliteit bijvoorbeeld. Het plan kondigt het verdere onderzoek aan van heel wat aspecten, voorts zal nog heel wat worden onderzocht of verfijnd. Bij de uitvoering van het plan is dus volgens het lid weinigs schokkend te verwachten. Een aantal doelstellingen blijft immers vaag. Een aantal belangrijke maatregelen zoals de verschuiving van de belastingen van arbeid naar milieu, staat in de langetermijnvisie, wat volgens het lid betekent dat ze op de lange baan worden geschoven. Open Vld zou die maatregel graag sneller uitgevoerd zien. Het lid vraagt bijzondere aandacht voor de ecofiscaliteit en in het bijzonder de vergroening van de verkeersbelasting.

Mevrouw *Tine Eerlingen* vraagt of bij de evaluatie van de indicatoren ook wordt nagegaan wat de oorzaken zijn van het niet-halen van doelstellingen of een trage vooruitgang. Dat zou een aanleiding kunnen zijn om bij te sturen.

Mevrouw *Tinne Rombouts* prijst de maximale afstemming van alle plannen. Dat is een immens moeilijke opgave gezien de talrijke doelstellingen en planniveaus. Ook het verwerken van de doelstellingen van het breed gedragen Pact 2020 is zeker positief.

De nadruk ligt op meetbaarheid en het plan bevat 43 concrete acties. De milieujaarprogramma's moeten een uitwerking zijn van het milieubeleidsplan. Hoe zal dat concreet in zijn werk gaan?

Ten aanzien van de heer *Sanctorum* laat mevrouw *Rombouts* nog opmerken dat raadgevingen over voeding thuishoren in de gezondheidsdoelstellingen en niet in een milieubeleidsplan.

De heer *Bart Martens* merkt op dat er in het plan vooral toestand- en drukindicatoren staan. Er zijn amper indicatoren die gaan over de drijvende krachten achter milieudegradatie of milieubelasting en het effect van de respons van de overheid op het terrein. Zo zijn er voor luchtkwaliteit wel doelstellingen voor het terugdringen van bepaalde emissies, maar geen voor de respons van de overheid bijvoorbeeld inzake de transitie naar meer milieuvriendelijke transportwijzen. Als de milieudoelstellingen gehaald zijn, is dus niet duidelijk of en welke beleidsmaatregel daarvoor verantwoordelijk is.

De 43 maatregelen zijn volgens de heer *Martens* nogal volgend van aard. Er wordt inspiratie gezocht in het Klimaatbeleidsplan, in het Mestactieplan, in ViA, maar de bakens worden niet vooruit gezet, laat staan dat er nieuw beleid wordt ontwikkeld. Nochtans worden heel wat doelstellingen uit het vorige milieubeleidsplan, andere plannen en Europese richtlijnen bijlange niet gehaald, bijvoorbeeld wat betreft de ruimtebalans van het RSV, de uitstoot van stikstofoxiden, de zuivering van stedelijk afvalwater enzovoort. Nergens wordt aangegeven welke aanvullende maatregelen genomen zullen worden om alsnog deze doelstellingen te halen.

De heer *Martens* verwijst naar maatregelenpakket 10 over het optimaal inzetten van alternatieve financieringstechnieken en stelt vast dat er aandacht is voor de opbrengst van de economische instrumenten maar niet voor hun mogelijke gedragsturende effecten. Nergens staat bijvoorbeeld hoe heffingen op storten, lozingen en dergelijke kunnen worden aangepast om de milieudoelstellingen binnen bereik te krijgen.

Tot slot mist het lid per actie een duidelijke trekkende actor, duidelijke operationele doelstellingen, duidelijke tussentijdse doelen en een duidelijk budget.

De heer *Jeroen Cockx*, LNE, antwoordt dat het milieubeleidsplan afstemming zoekt met andere beleidsdomeinen, maar niet in de plaats kan treden. De steunpunten worden bijvoorbeeld gefinancierd door Wetenschapsbeleid. Indien die worden voortgezet, kan het plan daar wel naar verwijzen. Er staan ook doelstellingen in over de ecoscore van voertuigen en woon-werkverkeer die raken aan het mobiliteitsbeleid. Het mobiliteitsplan dat wordt opgesteld, zal openbaar vervoer, multimodaliteit enzovoort behandelen. Dat hoort dus in eerste instantie daar thuis. Een milieuplan kan bijvoorbeeld wel het principe van belastingverschuiving naar voren schuiven, maar er geen concrete doelstelling over opnemen.

Zo worden ook de discussies over het klimaatbeleid vooral gevoerd bij het opstellen van het Vlaams Klimaatbeleidsplan. Het milieubeleidsplan omvat volgens de heer *Cockx* heel wat aspecten van het beleid, maar misschien te weinig in de diepte op sommige punten. De opstellers van het milieubeleidsplan zouden het plan graag zo sturend mogelijk zien, maar willen wel realistisch zijn. De best mogelijke optie is een omvattend plan dat streeft naar afstemming op de andere beleidsdomeinen en poogt op enkele vlakken doorbraken te forceren. Er zijn wel drukindicatoren in het plan vermeld, maar er werden geen doelstellingen aan gekoppeld.

LNE wil het plan zo sturend mogelijk zien. Er komen ook nieuwe beheersovereenkomsten voor de verschillende agentschappen, dat zijn sturende documenten voor de leidende ambtenaren. Hopelijk zitten de maatregelen van het MINA-plan 4 ook in die beheersovereenkomsten. Het geheel is echter zo complex geworden dat het onmogelijk is het volledige leefmilieubeleid te sturen.

Ook volledig zijn is niet mogelijk. De heer Cockx is ook geen voorstander van een volledig plan. Het informatieve karakter van het MINA-plan 3 werd als het minst belangrijke aanzien, zo bleek uit de bevraging. Voor informatie zijn er immers andere kanalen. Het MINA-plan moet het beleid op lange termijn schetsen, vernieuwend zijn en een beperkt aantal prioriteiten stellen. Een kritiek op het vorige plan was dat er teveel doelstellingen werden opgenomen die niet konden worden gerealiseerd. Bovendien zijn de middelen schaars.

In een volgende fase is het de bedoeling voor elk van de 43 maatregelen te bepalen wie de actie zal trekken en hoe de uitvoering zal verlopen.

De milieujaarprogramma's worden gemaakt door de opstellers van het milieubeleidsplan en dat zou de afstemming ervan moeten verzekeren. Het is de bedoeling om de programma's te focussen op de plandoelstellingen, de trends bij de andere indicatoren en de 43 maatregelen. De rest wordt voornamelijk opgevolgd in beheersovereenkomsten, sectorale plannen enzovoort, aldus de heer Cockx.

Aanbevelingen (vergadering van 23 september 2010)

De commissie besprak het ontwerp van milieubeleidsplan een tweede maal op 23 september 2010. Op de agenda stond een eventueel advies van de commissie dat, in de vorm van een voorstel van resolutie, aan de plenaire vergadering zou kunnen worden voorgelegd.

De heer *Hermes Sanctorum* verwijst naar het voorstel van resolutie met aanbevelingen over het nieuwe milieubeleidsplan dat hij samen met de heer Dirk Peeters heeft ingediend (*Parl. St. VI. Parl. 2009-10, nr. 602/1*). Het lid drukt namens zijn fractie de teleurstelling in het milieubeleidsplan uit. De voornaamste kritiek is dat er voor een aantal aandachtspunten geen concrete doelstellingen zijn. Voor andere punten zijn er wel doelstellingen, maar blijft het totaal onduidelijk hoe de doelstellingen zullen worden gehaald. Dat gaat in tegen de bepalingen over het milieubeleidsplan in het decreet houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid. Bepaalde doelstellingen uit MINA-plan 3+ worden gewoon overgenomen omdat ze niet werden gehaald. Soms zijn die doelstellingen zelfs lager dan wat Europa voorschrijft. De Vlaamse Regering rekent dan blijkbaar op uitstel van de termijnen die in richtlijnen vastgelegd zijn.

Het voorstel van resolutie van Groen! strekt ertoe het milieubeleidsplan te verduidelijken en voegt een aantal meer concrete doelstellingen toe. De Vlaamse Regering wordt gevraagd ambitieus te zijn en zich te baseren op het visionaire scenario zoals beschreven in de Milieuverkenning 2030. Het MINA-plan 4 vermeldt immers de scenario's maar maakt geen duidelijke keuze.

Mevrouw *Tinne Rombouts* verwijst naar het openbaar onderzoek, waarin iedereen de gelegenheid heeft gekregen om opmerkingen te formuleren. Op het terrein is het plan al door heel wat actoren besproken. Volgens het lid is het MINA-plan 4 wel degelijk gebaseerd op de bepalingen van het decreet. Het verduidelijkt de beleidsnota Leefmilieu en Natuur en omschrijft de verdere uitvoering daarvan. Het bevat heel wat positieve maatregelen, maar over geen enkel plan is er volledige eensgezindheid. In het plan staan duidelijke doelstellingen en de wijze van aanpak. Een aantal actoren betwijfelt zelfs de haalbaarheid van de doelstellingen. Dat staat haaks op de zienswijze dat het plan te weinig ambitieus is. Het is duidelijk dat de minister een evenwicht heeft nagestreefd.

Bepaalde aspecten van het MINA-plan 3 zijn inderdaad overgenomen maar daar is overleg aan voorafgegaan. Het lid hoopt dat alles in het werk gesteld is om die doelstellingen nu wel te bereiken. Het is in ieder geval een goede zaak dat de doelstellingen niet zonder meer zijn geschrapt.

Mevrouw Rombouts hoorde ook kritiek op de toevloed van beleidsnota's en beleidsplannen. Het opstellen van die plannen vergt veel tijd, terwijl de tijd om ze uit te voeren vaak ontbreekt. Misschien moet niet alleen naar een vermindering van de administratieve last voor de burgers worden gestreefd maar ook voor de regering en haar administratie. Efficiëntieverbetering moet een voortdurend streven zijn.

De heer *Hermes Sanctorum* geeft het voorbeeld van duurzaam materialenbeheer, een belangrijk thema in de beleidsnota Leefmilieu en Natuur. In het nieuwe plan staat dat de totale hoeveelheid bedrijfsafval moet afnemen ten opzichte van de periode 2005-2007. Ook de bedrijfsafvalstoffen voor verwijdering (storten) moeten afnemen ten opzichte van die periode. Het aandeel bedrijfsafval dat wordt ingezet als grondstof, moet toenemen in de periode 2010-2015. De heer Sanctorum erkent dat het moeilijk kan zijn exacte percentages voorop te stellen, maar dergelijke vage doelstellingen zijn volgens het lid lachwekkend.

Mevrouw *Tinne Rombouts* hoopt niettemin dat deze doelstellingen zullen worden bereikt.

Mevrouw *Gweny De Vroe* verwijst naar de opmerkingen van Open Vld die aan de commissieleden werden gemaild (zie bijlage bij dit verslag). Groen! heeft zijn advies al in de vorm van een voorstel van resolutie gegoten. Het lid vraagt wanneer de andere fracties hun opmerkingen over het plan zullen indienen.

De heer *Bart Martens* wijst op de beperkte tijd om tot aanbevelingen te komen. De commissievoorzitter stelt voor een rechtstreekse behandeling in de plenaire vergadering te vragen van de voorstellen van resolutie met aanbevelingen voor het nieuwe plan.

Voorstellen van resolutie

De voorstellen van resolutie met aanbevelingen voor het nieuwe milieubeleidsplan werden rechtstreeks behandeld in de plenaire vergadering van 13 oktober 2010 (*Hand. VI. Parl.*, 2010-11, nr. 6).

Bart MARTENS,
voorzitter

Tine EERLINGEN,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

DALY	Disability Adjusted Life Year
DPSIR	driving forces, pressures, states, impacts, responses
LNE	Leefmilieu, Natuur en Energie
MINA-plan	milieubeleidsplan
MIRA-S	Milieurapport Vlaanderen – Scenario's
Minaraad	Milieu- en Natuurraad van Vlaanderen
NARA-S	Natuurrapport Vlaanderen – Scenario's
RSV	Ruimtelijke Structuurplan Vlaanderen
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SMART	specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch, tijdsgebonden
ViA	Vlaanderen in Actie

BIJLAGE

Opmerkingen van de Open Vld-fractie bij het ontwerp van milieubeleidsplan 2011-2015

- Inzake klimaatbeleid wordt werk gemaakt van een klimaatvriendelijke Vlaamse overheid door het verminderen van het energiegebruik en het aankopen van energie van milieuvriendelijke bronnen. Verduidelijking over hoe dit zal gebeuren en het tijdschema dat zal worden gehanteerd, is noodzakelijk.
- Er zullen langetermijndoelstellingen milieubeleid worden bepaald waarop dan overeenkomstige trajecten worden vastgesteld. Dit is echter bijzonder vaag en men kan zich de vraag stellen waarop dit plan dan gebaseerd is? Kortetermijndoelstellingen?
- Inzake de milieuhandhaving zal een coherent kader worden uitgewerkt met criteria op grond waarvan de hoogte van de geldboetes kan worden berekend. Hoe gebeurt dit dan nu?
- Inzake de MER-regelgeving zal worden gezocht naar manieren om plannings- en vergunningsprocessen bij grote investeringen te verberen en te versnellen. Dit item is cruciaal voor verdere investeringen in Vlaanderen maar het plan geeft geen richting aan in welk zin men wil werken of welke doelstellingen men wil halen. Nochtans zouden de eerste voorstellen er al einde 2010 moeten zijn.
- Wat betreft VLAREM is het de bedoeling een studie op te starten naar de sectorindeling, te onderzoeken of een kader voor mobiele installaties kan worden gerealiseerd en de algemene en sectorale voorwaarden verder te actualiseren. Dit is bijzonder vaag.
- Er zal een programma worden opgezet voor effectievere en efficiëntere steunmaatregelen voor het stimuleren van milieuvriendelijk gedrag. Volgens welke criteria?
- Er komt een betere monitoring van de evolutie van het maatschappelijk gedrag als gevolg van het milieubeleid. Hoe?
- Groene groei wordt gepromoot via groene jobs en partnerschappen met bedrijven. Op lange termijn wil men binnen de Vlaamse bevoegdheden de belastingsdruk verschuiven van arbeid naar milieu. Dit dient bij hoogdringendheid te gebeuren. Wat is het tijdschema?
- In voorbereiding van het Post-Kyototijdperk wordt werk gemaakt van een nieuw kader met doelstellingen, instrumenten en financieringssystemen. Hoe denkt men dit te doen wanneer nog helemaal niet duidelijk is wat er post-Kyoto zal gebeuren?
- Nadruk qua ambtshalve bodemsanering komt te liggen bij scholen, ziekenhuizen, rusthuizen en gasfabrieken. Hoe staat het dan met de talrijke brownfields die snel tot rendabele bedrijventerreinen kunnen worden opgevormd?
- Men wil geïntegreerd natuurbeheer door ngo's, private eigenaars en lokale overheden stimuleren via beheersplannen. In welke vergoeding voorziet men hiervoor?
- Wat betreft het MAP zal een nieuw actieprogramma worden uitgewerkt en wordt aan Europa gevraagd om de derogatie te verlengen tot 2014. Er zal extra worden ingezet op het fosfaatbeleid waarvoor de bemestingsnormen zullen worden verscherpt binnen de draagkracht van de landbouw. Wat bedoelt men precies met dit laatste? Inzake het instrument nitraatresidu wil men een duidelijker normenkader maken, de maatregelen bij overschrijding optimaliseren en de staalname-methodiek verfijnen. Dit actieprogramma is goed uitgewerkt maar laat het niet toe in te schatten in welke richting men dit alles wil doen en tegen welke termijn?

Gweny DE VROE